

Středočeský kraj

Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní 643

Okružní 643, 285 22 Zruč nad Sázavou

Telefon/fax: 327531225 e-mail: zruc@zs-okruzni.cz

IČO: 70836213

IZO: 600021823

<http://www.zs-okruzni.cz/>

Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní 643

PREVENTIVNÍ PROGRAM

na období: 9/2017 – 9/2018

Zpracovala: Bc. Pavla Pajerová, metodik prevence

Mgr. Jana Marečková, ředitelka školy

Ve Zručí n. S. 29. 9. 2017

Obsah PP:

- 1. Úvod**
- 2. Charakteristika školy**
- 3. Analýza současného stavu ve škole**
- 4. Cíle prevence**
- 5. Projekty a jejich popis**
- 6. Program proti šikanování** (1. Charakteristika šikany, 2. Bezpečné prostředí ve škole – jak předcházet šikaně, 3. Základní postup v řešení šikany mezi žáky, krizový plán, 4. Nápravná opatření, 5. Spolupráce s rodiči, 6. Šikana zaměřená na učitele, 7. Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele, krizový plán, 8. Odpovědnost školy, 9. Trestně - právní hledisko šikany, 10. Podávání podnětů, stížností a oznámení, 11. Přímé a nepřímé varovné signály šikanování, 12. Zmapování situace – analýza a evaluace programu, 13. Motivování pedagogů pro změnu, 14. Vzdělávání pedagogů, 15. Realizační tým, školní poradenské služby, 16. Společný postup při řešení šikanování, 17. Primární prevence v kolektivu třídy, 18. Primární prevence ve výuce, 19. Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování, 20. Ochranný režim, 21. Spolupráce s rodiči, 22. Spolupráce se specializovanými zařízeními, 23. Vztahy se školami v okolí)
- 7. Systém vzdělávání pedagogů**
- 8. Spolupráce s rodiči**
- 9. Krizový plán školy- postupy**
- 10. Poradenství**
- 11. Prezentace systému primární prevence**
- 12. Technické a materiální podmínky**
- 13. Evaluace PP za školní rok 2016/2017**
- 14. Časový harmonogram akcí, garant, realizátor**
- 15. Školní řád**
- 16. Volnočasové aktivity - nabídka**
- 17. Adresář organizací**
- 18. Legislativa**

1. Úvod

Preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.: 21291/2010-28 a z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MSMT-21149/2016.

Primární prevence rizikového chování u žáků je zaměřena na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- záškoláctví,
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy,
- negativní působení sekt,
- sexuální rizikové chování,

Aktivity jsou směřovány k rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- traumatických zážitků- domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování výchovy mládeže, experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky), rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Preventivní program je v souladu s Národní strategií primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 – 2018.

2. Charakteristika školy

Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní 643 je základní škola samostatně zřízená podle § 44 a §16 odst. 9 zákona č. 561/2004 Sb. (školského zákona) v platném znění. Zastupitelstvo Středočeského kraje svým Usnesením č. 108-07/2017 ZK ze dne 27. 6. 2017 rozhodlo o sloučení příspěvkových organizací zřizovaných Středočeským krajem Základní škola, Uhlířské Janovice, Komenského 400 se sídlem Komenského 400, 285 04 Uhlířské Janovice, IČ 70 835 748 a Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní 643, se sídlem Okružní 643, 285 22 Zruč nad Sázavou, IČ 70 836 213 s platností od 1. 9. 2017 je nástupnická organizace Základní škola, Zruč nad Sázavou, Okružní 643, se sídlem Okružní 643, 285 22 Zruč nad Sázavou, IČ 70 836 213

Základní škola, Uhlířské Janovice, Komenského 400 se sídlem Komenského 400, 285 04 Uhlířské Janovice bude pokračovat ve své individuální činnosti jako odloučené pracoviště, přijme, koncepci, všechny plány, směrnice a výukové materiály včetně školních vzdělávacích programů Základní školy, Zruč nad Sázavou, Okružní 643. Termín „škola“ znamená obě sloučené školy.

3. Analýza současného stavu ve škole

Hlavním problémem, se kterým se trvale potýkáme, je kouření žáků. Podařilo se zamezit kouření v areálu školy. Probíhají namátkové kontroly o velké přestávce, kterou žáci tráví na hřišti. Ve volném čase ale někteří žáci kouří. Problematické kouření a pití alkoholu se věnujeme průběžně ve vyučovacích hodinách. Ve školním roce 2016/2017 se uskutečnily projektové hodiny a přednášky zaměřené na nebezpečí závislosti. Z ostatního rizikového chování vidíme sklony k chování s prvky šikany u některých žáků a ohrožení žáků nebezpečnou komunikací prostřednictvím multimédií.

Dbáme na zdravý životní styl a prevenci rizikového sexuálního chování. Učíme žáky, jak předcházet úrazům doma, při sportu, ve škole a v dopravě.

V Uhlířských Janovicích se v minulém školním roce neřešily žádné závažné přestupky. Dbáme na přátelskou atmosféru ve škole, vedeme žáky k vzájemné spolupráci a pomoci mladším a slabším spolužákům. Učitelé se snaží uplatňovat konkrétní témata prevence rizikového chování ve vyučovacích předmětech. Učí se komunikovat, diskutovat a řešit problémy. Spolupracují se žáky Základní školy v Uhlířských Janovicích, Mateřskou školu v Radvanicích a Domovem Iván. Při společných akcích se žáci navzájem poznávají, učí se tolerovat a respektovat své odlišnosti.

4. Cíle prevence

Cíle vycházejí z dlouhodobých cílů stanovených ve Školní strategii prevence rizikového chování.

- Učit žáky znát svá práva a povinnosti, dodržovat stanovená pravidla
- Předávat žákům informace týkající se rizikového chování
- Učit žáky asertivně odmítat návykové látky
- Zaměřit se na spolupráci žáků v rámci tříd a celé školy
- Zvýšit informovanost pedagogů v problematice rizikového chování
- Pravidelně předávat rodičům informace a zvát je na třídní schůzky
- Rozvíjet zdravé sebevědomí a sebehodnocení žáků

5. Projekty a jejich popis

KONDIČNÍ PROGRAM PRO ŠKOLNÍ ROK 2017/2018 (celoškolní celoroční projekt)

Úvod:

Kondiční program se soustřeďuje na celkové povzbuzení organismu a posílení kondice. Je určen k předcházení civilizačním chorobám a následkům nezdravého životního stylu. Zajišťuje na škole výchovu ke zdraví. Se zdravým životním stylem souvisí prevence úrazů, první pomoc, dopravní výchova, ochrana člověka za mimořádných událostí a před sociálně patologickými jevy. Cviky a disciplíny jsou jednoduché, zvládne je každý žák (zažije úspěch).

Motivace:

Cvičením posílíš zdraví – v zdravém těle zdravý duch.

Cíl:

- získat kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám
- znát význam tělesné zdatnosti pro zdraví a snažit se začleňovat pohyb do denního režimu
- zlepšovat svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla

Očekávané výstupy:

Žák:

TV-5-1-01 -podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti

TV-5-1-04 - uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka

TV-5-1-05 - jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti

TV-5-1-10 – orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace

TV-5-1-03 - zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her

VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví

TV-9-1-02 usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program

TV-9-2-02 posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

TV-9-3-02 naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu

Průřezová témata:

OSVA) Osobnostní rozvoj

3. Seberegulace a sebeorganizace (Etv 7. Asertivita. Řešení konfliktů. Etv A. Etické hodnoty)

4. Psychohygieny (Etv 5. Komunikace citů. Etv D. Duchovní rozměr člověka.)

OSVB) Sociální rozvoj

2. Mezilidské vztahy (Etv 1. – Mezilidské vztahy a komunikace. Etv B. Sexuální zdraví.)

3. Komunikace (Etv C. Rodinný život.)

OSVC) Morální rozvoj

1. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti (Etv 4. Řešení problémů a úkolů. Přijetí vlastního a společného rozhodnutí.)

VMEGS – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

3. Jsme Evropané

MuV – Multikulturní výchova

2. Lidské vztahy (Etv 6. Interpersonální a sociální empatie.)

EV - Environmentální výchova

3. Lidské aktivity a problémy životního prostředí

4. Vztah člověka k prostředí (Etv F. Ochrana přírody a životního prostředí.)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí při výuce Tělesné výchovy a zdraví jsou přizpůsobeny míře vědomostí, dovedností a schopností žáků. Ke každé klíčové kompetenci pro žáka jsou přiřazeny strategie – činnosti pedagoga:

Kompetence k učení:

1. individuálním přístupem k žákům maximalizuje jejich šanci zažít úspěch
2. formuje žákovo sebehodnocení

Kompetence k řešení problémů:

1. zapojuje žáky do soutěží a projektů (finanční gramotnost, dopravní výchova, POKOS)
2. vede k práci s informacemi z různých zdrojů, úměrně k věku používají žáci internet (bezpečné chování)

Kompetence komunikativní:

1. vede žáky ke vhodné komunikaci se spolužáky, pedagogy i nepedagogy a ostatními osobami

Kompetence sociální a personální:

1. používá skupinovou práci, vzájemnou pomoc při učení, kooperaci a týmovou práci
2. vede k zodpovědnému chování v krizových situacích a v situacích ohrožujících život a zdraví člověka (Ochrana člověka za mimořádných událostí)

Kompetence občanské:

1. usiluje o upevňování dobrých mezilidských vztahů na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi
2. učí chránit zdraví svoje i druhých, mít úctu k životu

Kompetence pracovní:

1. zadává žákům úkoly přiměřené jejich schopnostem tak, aby je dokázali zvládnout a zažívali úspěch
2. vede žáka k organizaci své vlastní práce s ohledem na bezpečnost, zdraví své i druhých a k organizaci svého volného času
3. vede k uplatňování teoretických poznatků v praktickém životě

Časový harmonogram kondičního programu pro školní rok 2017/2018

Září

Kondiční program: lehkooatletický čtyřboj - skok do dálky, krátký běh (sprint)., vytrvalostní běh, hod kriketovým míčkem do dálky

Dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy (22.9. Evropský den bez aut)

Cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů

Říjen

Kondiční program: prolézání deseti obručemi rozmístěnými v prostoru /na čas/

Nácvik: Florbal, futsal

Uhlířské Janovice - Atletický trojboj (běh 60m., hod, vytrvalostní běh)

Listopad

Kondiční program: plné míče – sed roznožný na lavičce, leh- ruce za hlavu s míčem do vzpažení, předklon, dotknout se míčem lavičky /kolik za minutu/

Nácvik: Bruslení.

Uhlířské Janovice - Sedy- lehy (2 minuty)

Prosinec

Kondiční program: nadhazování míčku pálkou na ping- pong, stoj na místě. /kolik za minutu/

Nácvik: Stolní tenis, zimní sporty dle počasí

Uhlířské Janovice- Skákání přes švihadla (2minuty)

Leden

Kondiční program: běh na místě s vysoko zvednutými koleny /na čas/

Nácvik: lyžování (běžky)

Uhlířské Janovice - Předklony na lavičce (měřit výšku od země)

Únor

Kondiční program: přeskoky švihadla nebo tyčky snožmo, bokem, popř. čelem /za minutu/ bobování, sáňkování, hry na sněhu

Uhlířské Janovice - Běh na lyžích

Březen

Kondiční program: sed na podložce s pokrčenými koleny, ruce za hlavu (nártý přidržuje spolužák), zvedání z lehu do sedu /kolik za minutu/

Nácvik: Florbal, volejbal

Uhlířské Janovice - Bruslení na papíře

Duben

Kondiční program: švihadla – přeskoky snožmo /kolik za minutu/

Nácvik: házená, střelba na branku

Uhlířské Janovice - Cyklický trénink (4stanoviště po 2 minutách)

Květen

Kondiční program: Lehkoatletický čtyřboj.

Míčové kolektivní hry na venkovním hřišti – vybíjená, volejbal

Uhlířské Janovice - Lehkoatletický čtyřboj

Červen

Kondiční program: driblink s míčem v úrovni pasu /kolik za minutu/

Projektový den: Olympijský den – netradiční sporty – sportem proti nezdravému způsobu života

KONCEPCE SEXUÁLNÍ VÝCHOVY

Cíl projektu

Žáci získají informace z oblasti sexuální výchovy.

Realizace Koncepce sexuální výchovy ve škole

Téma je probíráno průběžně v rámci výuky, je součástí školních vzdělávacích programů:

Škola jako zahrada, Škola jako zahrada I., Škola jako zahrada II.

Ve školním roce 2017/2018 proběhnou ve škole dva projektové týdny:

Prosinec 2017

Žáci 1. - 5. ročníku

Témata: život v rodině, role členů rodiny, funkce rodiny, mezilidské vztahy, vztahy mezi pohlavími.

Dívky 6. - 9. ročníku

Témata: změny v období dospívání, menstruace, hygiena, vztahy ve dvojicích, sexualita a média- bezpečný internet.

Chlapci 6. - 10. ročníku

Témata: změny v období dospívání, hygiena, vztahy ve dvojicích, sexualita a média- bezpečný internet.

Březen 2018

Žáci 1. - 5. ročníku

Témata: části lidského těla, rozdíly mezi mužem a ženou, osobní a intimní hygiena.

Žáci 6. - 10. ročníku

Témata: pohlavně přenosné nemoci a jejich prevence, antikoncepce, plánované rodičovství, sexuální zneužívání, prostituce.

Motivace

- práce s literaturou: Encyklopedie pohlavního života 7-9 let, 10-13 let
Konečně to chápu!
Jak děti přicházejí na svět
Jsem holka, jsem kluk
Jak přicházejí děti na svět
- video: Láska je láska
Péče o novorozence
Školní lidské tělo
Lidské tělo- zrození
Dospívání a menstruace

Klíčové kompetence

Kompetence k učení:

- žák chápe obecně používané termíny, znaky, symboly

Kompetence sociální a personální:

- žák rozpoznává nevhodné a rizikové chování, uvědomuje si jeho možné následky
- žák si uvědomuje nebezpečí možného psychického i fyzického zneužívání vlastní osoby

Kompetence občanské:

- žák zná základní práva a povinnosti občanů, respektuje společenské normy a pravidla soužití, chrání své zdraví, uvědomuje si význam zdravého životního stylu

Kompetence k řešení problémů:

- žák vnímá problémové situace, rozpozná problémy a hledá nejvhodnější způsob řešení
- žák řeší samostatně běžné životní situace a přiměřeně ke svým možnostem překonává životní překážky

Kompetence komunikativní:

- žák využívá tištěné informace k rozvoji vlastních vědomostí, rozumí běžně užívaným textům, záznamům a obrazovým materiálům

Kompetence pracovní:

- žák reálně posoudí výsledek své práce i práce ostatních

Průřezová témata

OSVA2 d) moje vztahy k druhým lidem (Etv)

OSVC1 a) dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí (Etv)

OSVC2 a) vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.

VDO2 a) občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku) - (Etv)

MeV3 b) vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu (Etv)

OSVC1 – Řešení problémů a rozhodovací dovednosti (Etv)

OSVC2 – Hodnoty, postoje, praktická etika (Etv)

MeV5- Fungování a vliv médií ve společnosti (Etv)

Závěr

Žáci získají v průběhu dvou projektových týdnů a v průběhu celého školního roku informace z oblasti sexuální výchovy.

CELOŠKOLNÍ PROJEKT OVOCE A ZELENINA DO ŠKOL

1. Úvod

Jako **ovoce** označujeme zpravidla sladké jedlé plody, plodenství nebo semena víceletých semenných rostlin, nejčastěji dřevin.

Ovoce je zdrojem vitamínů. Obsahuje nejvíce vitamínů C, B, A. Nedostatek těchto vitamínů v našem těle způsobuje únavu, nechutenství, snižuje odolnost proti nemocem. Cukry z ovocných plodů přecházejí při trávení přímo do krve a odstraňují únavu svalů. Důležité je jíst ovoce zralé, syrové a čistě omyté. Dlouhým uskladněním a zpracováním vysokými teplotami se z ovoce ztrácejí vitamíny.

2. Cíl projektu Ovoce a zelenina do škol

Základním cílem projektu Ovoce a zelenina do škol je přispět k trvalému zvýšení spotřeby ovoce a zeleniny, vytvořit stravovací návyk ve výživě dětí, bojovat proti epidemii dětské obezity a zvrátit klesající spotřebu ovoce a zeleniny.

3. Realizace projektu Ovoce a zelenina do škol ve škole

V rámci projektu budou dostávat žáci 1. i 2. stupně zdarma ovoce a zeleninu, popřípadě ovocné nebo zeleninové šťávy.

Škola podepsala smlouvu o spolupráci s CZ FRUIT, odbytovým družstvem, Pláničkova 443/7, 162 00 Praha 6 na dodávku ovoce pro žáky 1. stupně. Dodavatelem je GIRA fruit s.r.o., Svatá Kateřina 134, 284 01 Kutná Hora

Téma je probíráno průběžně v rámci výuky, je součástí školních vzdělávacích programů Škola jako zahrada, Škola jako zahrada II, Škola jako zahrada III.

4. Výuka ke Světovému dni výživy

V úterý 24. 10. proběhne ve škole projektový den ke Světovému dni výživy (16.10). **V průběhu projektového dnu bude výuka zaměřena na následující témata: výživa a zdraví, zásady zdravé výživy, ovoce, zelenina, vliv životních podmínek a způsobu stravování na zdraví, specifické druhy výživy, poruchy příjmu potravy.**

4. 2 Klíčové kompetence rozvíjené v průběhu projektu

Kompetence k učení:

- žák pracuje s učebnicemi, učebními materiály a učebními pomůckami
- žák používá základní pojmy z různých vzdělávacích oblastí
- žák dokáže vyhledat a využívat informace v praktickém životě
- žák chápe obecně používané termíny, znaky, symboly

Kompetence sociální a personální:

- žák rozpoznává nevhodné a rizikové chování, uvědomuje si jeho možné následky

Kompetence občanské:

- žák chrání své zdraví, uvědomuje si význam zdravého životního stylu, podílí se na ochraně životního prostředí

Kompetence k řešení problémů:

- žák vnímá problémové situace, rozpozná problémy a hledá nejvhodnější způsob řešení
- žák řeší samostatně běžné životní situace a přiměřeně ke svým možnostem překonává životní překážky

Kompetence komunikativní:

- žák využívá tištěné informace k rozvoji vlastních vědomostí, rozumí běžně užívaným textům, záznamům a obrazovým materiálům
- žák se vyjadřuje srozumitelně v ústním projevu a umí vést dialog

Kompetence pracovní:

- dodržuje zásady bezpečnosti, ochrany zdraví, hygieny práce, ochrany životního prostředí a společenských hodnot a uplatňuje je při pracovních činnostech
- reálně posoudí výsledek své práce i práce ostatních

4. 3 Průřezová témata plněná v průběhu projektu

EV1 a) les

b) pole

EV2 a) voda

b) ovzduší

c) půda

EV3 a) zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství

EV4 b) náš životní styl (Etv)

EV1 - Ekosystémy

5. Závěr

V rámci projektu Ovoce a zelenina do škol budou žáci 1. i 2. stupně dostávat zdarma ovoce a zeleninu. V průběhu výuky ke Světovému dni výživy se žáci dozvědí, proč je důležité konzumovat ovoce a zeleninu, zopakují si zásady zdravé výživy a získají informace o poruchách příjmu potravy.

6. Program proti šikanování

Program proti šikanování vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MSMT-21149/2016.

Cíl: pomoci porozumět školám fenoménu šikany, možnostem, jak mu předcházet a jak na něj efektivně reagovat, pokud k jeho výskytu dojde.

1. Charakteristika šikany

Šikana je agresivní chování ze strany žáka (žáků) vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je také charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese. Šikanování má ve svých projevech různou podobu.

Podoby šikany

Přímá šikana:

-fyzická (např. bití)

-verbální (např. vulgární nadávky)

-neverbální (např. urážlivá gesta a zvuky, ničení věcí)

Nepřímá šikana:

-má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti (např. záměrná ignorace, rozšiřování zákeřných pomluv, neoprávněná nařčení, ponižování)

Kyberšikana

-elektronická šikana (např. zakládání falešných profilů, prezentace ponižujících videí na portálech, výhrůžné SMS nebo e-maily)

Hranice, která odlišuje šikanování od škádlení nebo agrese, bývá někdy nezřetelná. U žáků se za šikanování nepovažuje škádlení nebo agrese, které nemá znaky šikanování. Rozlišujícím prvkem je schopnost žáka škádlení opřevovat, bránit se mu, zastavit ho.

V prevenci je velmi důležité zaměřit se na identifikaci rizikových znaků a signálů pro výskyt šikany. Důvodem nebo obsahem šikany může být jakákoli odlišnost žáka nebo pedagoga, např. fyzická zdatnost, vzhled, barva pleti.

2. Bezpečné prostředí ve škole – jak předcházet šikaně

Škola respektuje identitu a individualitu každého svého člena, odmítá násilí a zneužití moci v jakékoli podobě a přiznává riziko výskytu šikany. Je důležité, aby se na vytváření bezpečného prostředí a předcházení šikany podílela celá škola. Stěžejní roli a zodpovědnost za tuto oblast nese ředitel školy. Vedení školy pověří alespoň jednu osobu z řad pedagogických pracovníků specifickými otázkami v prevenci a řešení šikany.

Škola nastaví konkrétní a srozumitelná pravidla v chování ve svém školním řádu, která budou specificky vztažena také k projevům šikany. Dále nastaví důsledky za porušení pravidel u žáků. Ve třídě jsou nastavena třídní pravidla. Škola usiluje o včasné odhalení šikany – má nastavený funkční systém vzájemné komunikace mezi pedagogy o rizikových faktorech a pravidelný monitoring varovných signálů výskytu šikany. Zajistí informovanost všech svých členů (žáků, pedagogů, rodičů) o postupech při výskytu šikany. Realizuje specifickou primární prevenci rizikového chování (včetně šikany), kterou má popsanou v Preventivním programu školy. Součástí tohoto programu školy je také školní program proti šikanování. Současně má škola popsány postupy řešení krizových situací pro případ, že situace šikany nastala (krizový plán). Zajišťuje podporu a rozvoj pedagogů v podobě dalšího vzdělávání - Plán dalšího vzdělávání pedagogů. Zároveň zajišťuje vzdělávání ředitelů v oblasti právního povědomí. Také zajišťuje pravidelnou komunikaci třídních učitelů s kolektivem třídy a má zmapovanou síť pomoci pro žáky i pedagogy ve svém regionu a navazuje s ní spolupráci (např. PPP, SPC, SVP, Policie ČR).

3. Základní postup v řešení šikany mezi žáky, krizový plán

Preventivní opatření školy směřují k minimalizaci rizika výskytu šikany. Škola ale musí být připravena i na situaci, kdy se přes všechna opatření šikana objeví. Školní šikanování má svůj zákonitý vnitřní vývoj. První stadium se v podstatě odehrává v jakékoli skupině. Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy jde o odmítání, nekomunikaci, pomluvy, intriky vůči některému, zpravidla neoblíbenému a nejméně vlivnému členu skupiny. Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje. V dalším stadiu dochází ke stupňování manipulací, objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese a ostrakizovaný žák slouží pro odreagování napětí skupiny. Třetí stadium je už klíčové, kdy se vydělí jádro útočníků a systematicky začne šikanovat nejvhodnější oběti. Následně se šikanování stane nepsaným zákonem a celá skupina se stává krutou. V pátém stadiu se šikanování stane skupinovým programem.

Pro volbu způsobu šetření a řešení šikany je zásadní vyhodnocení závažnosti situace. Škola musí nejprve posoudit a odhadnout závažnost šikany. Existuje zásadní rozdíl ve vyšetřování a řešení počátečních a pokročilých stadií šikany. Po vyhodnocení závažnosti situace a dále v průběhu celého šetření škola musí zvažovat, zda je sama kompetentní šikanu šetřit a řešit nebo zdali požádá o pomoc zvenčí (např. pedagogicko-psychologickou poradnu, středisko výchovné péče, neziskovou organizaci).

A) situace, které škola zvládne vlastními silami – metodik prevence, třídní učitel, výchovný poradce, ředitelka školy. Do této skupiny patří postupy pro počáteční stadia šikanování.

Postupy řešení šikánování, první pomoc při počáteční šikaně:

- 1.) odhad závažnosti a formy šikany
- 2.) rozhovor s těmi, kteří na šikánování upozornili, a s oběťmi
- 3.) okamžitá ochrana oběti – chráněné prostředí s dohledem dospělé osoby
- 4.) nalezení vhodných svědků
- 5.) individuální rozhovory se svědky (nikoliv však konfrontace obětí a agresorů)
- 6.) zápis do školního formuláře: Rizikové chování žáků
- 7.) předběžné vyhodnocení a volba ze dvou typů rozhovoru: a) rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory – usmíření; b) rozhovor s agresory – vnější nátlak (výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči)
- 8.) komunikace s kolektivem třídy – efekt metody usmíření, oznámení potrestání agresorů
- 9.) rozhovor s rodiči
- 10.) třídní schůzka
11. práce s celou třídou

B) situace pokročilé šikany, kdy škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její součinnost se specializovanými institucemi a policií

Postup pro řešení pokročilé šikany:

- 1.) překonání šoku pedagogického pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
- 2.) zalarmování pedagogů a informování vedení školy
- 3.) zabránění domluvě agresorů na křivé skupinové výpovědi
- 4.) pokračující pomoc a podpora oběti (přivolání lékaře)
- 5.) oznámení na policii, navázání kontaktu se specialistou na šikánování, informace rodičům
- 6.) vlastní vyšetřování (rozhovor s obětí a informátory, nalezení nejslabších článků nespolutracujících svědků, individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky, rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, nekonfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi).
- 7.) náprava (metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny)

Při řešení by měl být kladen důraz na to, že žák, který je obětí šikany, není jejím viníkem a neměl by být důsledky řešení znevýhodněn. Škola zajišťuje ochranu informací a informátorů, jasně vyjadřuje negativní postoj k násilí a ukazuje, že je toto téma považováno za vážné. Součástí řešení pak musí být vždy nastavení ozdravných mechanismů pro všechny, kteří se šikany účastnili, a dále pro celou skupinu (třidu).

Materiály k řešení komplikovaného chování žáků:

-materiál Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy s názvem „Využití právních opatření při řešení problémového chování žáků na školách“, který je zveřejněn na webových stránkách MŠMT: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vyuziti-pravnich-opatreni-pri-reseni-problemoveho-chovani>.

-metodický dokument „Poznámky k možnostem právního řešení problematiky šikany ve školách“, který je zveřejněn na webových stránkách MŠMT:

<http://www.msmt.cz/file/37239/> a který seznamuje školy s možnostmi preventivních, kázeňských a sankčních opatření při výskytech šikany ve školách.

4. Nápravná opatření

Pro zastavení násilí agresorů lze použít následující nápravná opatření:

- výchovná opatření (napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy)
- realizace individuálního výchovného plánu agresora
- snížení známky z chování

- převedení do jiné třídy
- doporučení rodičům (zákonným zástupcům) dobrovolné umístění žáka do pobytového oddělení střediska výchovné péče, případně doporučení realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v diagnostickém ústavu
- podání návrhu orgánu sociálně-právní ochrany dětí k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu

Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem. Je nezbytné vypořádat se i s traumaty těch, kteří přihlíželi, ale nezasáhli (mlčící většina či menšina). Doporučena je další práce s agresorem a s obětí šikany. V případě potřeby doporučit zákonnému zástupci odbornou péči. Škola eviduje postupy a snaží se zabránit návratu rizikového chování.

5. Spolupráce s rodiči

Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.

Škola informuje hned na začátku školního roku rodiče o programu proti šikanování. Když rodiče přijdou žádat o pomoc ohledně šikany svého dítěte – nereaguje pedagog obranně a nedůvěřivě. Nevyslovuje pochybnosti, nechápe prosbu rodičů jako stížnost. Nezlehčuje situaci tvrzením, že jejich dítě provokovalo, nebo že se jednalo jenom o šikádlení atd. Je nutné rodiče v klidu vyslechnout, nechat vymluvit, nepoučovat, aktivně naslouchat. Je potřeba se umět doptat na důležité informace. Podezření nebo tvrzení rodičů, že je jejich dítě šikanováno, se nesmí nikdy podcenit a je potřeba účinně a bezpečně situaci prošetřit.

Škola nezve rodiče protagonistů šikany do školy, když ještě šikana není vyšetřena. Nevyšetřuje situaci se všemi zúčastněnými najednou.

Rozhovor s rodiči oběti probíhá individuálně. U počáteční šikany, která se dá vyšetřit během jednoho nebo dvou dnů, obvykle proběhne až po jejím vyšetření. Úkolem je rodiče informovat o zjištěních a závěrech školy a domluvit se na dalších opatřeních. Někdy je užitečné připravit rodiče oběti i na třídní schůzku, kde bude podána informace o řešení šikany.

Vážnou chybou je neinformování rodičů o řešení šikany. Chybou je taktéž nepřipravená třídní schůzka a opakované řešení šikany s rodiči, což vede k eskalaci destruktivních procesů a negativních emocí.

Ve všech případech je potřeba informovat rodiče, že ve třídě byla šikana a škola ji řešila. U počáteční šikany zpravidla stačí podat informaci na pravidelné schůzce, u pokročilé šikany je na místě svolat schůzku mimořádnou. Vždy je důležité, aby byl na schůzce přítomný školou pověřený a vyškolený pedagog pro prevenci a řešení šikany (případně i externí odborník).

6. Šikana zaměřená na učitele

Šikana zaměřená na učitele ze strany žáků musí být chápána jako problém, který se týká všech členů školy. Neměla by být proto v žádném případě považována za individuální záležitost konkrétního pedagoga, kterou by si měl vyřešit sám. Odpovědnost za prevenci a řešení šikany nese vedení školy, potažmo také zřizovatel.

Šikana zaměřená na učitele je specifická tím, že dojde k narušení jasně definovaných rolí (učitel × žák) a žák se dostane do pozice větší moci než pedagog, bez ohledu na formálně vyšší moc a autoritu učitele. Tato forma šikany je tedy charakteristická tím, že strana s nižším statusem a nižší mírou formálně přidělené moci ubližuje straně s vyšším statusem a formální autoritou.

Šikana zaměřená na učitele se nejčastěji odehrává ve škole – ve třídách a na chodbách, nicméně může se odehrávat také mimo školu ve veřejných prostorech, v místě bydliště pedagoga nebo v kyberprostoru.

Šikanou může trpět i vysoce zkušený a kompetentní pedagog, který dobře zná svůj předmět, ovládá třídní management a má dobré pedagogické schopnosti. Je zapotřebí, aby škola vytvořila bezpečné prostředí a atmosféru důvěry, ve kterém bude tento druh rizika – šikana učitele – uznán a budou nastaveny mechanismy a postupy k ochraně pedagogů a k účinné prevenci a řešení takového chování.

Agresivní chování s cílem ublížit učiteli ze strany vedení (nejčastěji jako bossing), kolegů (nejčastěji jako mobbing), podřízených kolegů (nejčastěji jako staffing), nebo šikana ze strany zákonných zástupců není předmětem tohoto metodického pokynu.

Specifika pro prevenci šikany zaměřené na učitele

Pro prevenci šikany zaměřené na učitele platí doporučení pro vytváření a udržování bezpečné školy uvedené v kapitole 2. Pravděpodobnost výskytu šikany zaměřené na učitele dále snižuje:

- celoškolní přístup, který klade důraz na dobré sociální klima, připouští riziko výskytu šikany učitele ve škole, otevřeně takové chování odmítá a realizuje prevenci případně intervenci, pokud k výskytu dojde
- vedení školy, které vyjadřuje pedagogům podporu, oceňuje jejich práci, vytváří atmosféru důvěry, podporuje spolupráci v pedagogickém sboru a zastává nekonfliktní způsob řešení problémů
- škola má jasně stanovený způsob, jakým mají pedagogové podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení o šikaně podat
- pedagog nastavuje a uplatňuje jasná pravidla ve třídě
- pedagog posiluje zapojení žáků do výuky
- očekává úspěch u všech žáků a podporuje je, dává žákům zpětnou vazbu k tomu, co udělali dobře, staví na silných stránkách žáků
- nezpůsobuje ponížení nebo zesměšnění žáka před třídou; při hodnocení žáka zachovává jeho důstojnost
- všímá si změn v náladě, emocích a v chování žáků a včas na ně reaguje.
- problémy neřeší sám, ale ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm, případně s vedením školy
- všímá si prosociálního a kooperativního chování žáků a oceňuje je

7. Specifika pro řešení šikany zaměřené na učitele, krizový plán

- Pedagog (oběť šikany) nebo pedagog, který je svědkem šikany, okamžitě vyhledá pomoc u ředitele školy, školního metodika prevence, výchovného poradce nebo jiného vyučujícího.
- Vždy je třeba informovat ředitele školy o vzniklé situaci.
- Vedení školy zajistí učiteli bezpečné prostředí.
- Školní poradenské pracoviště ve spolupráci s vedením školy zajistí vyšetřování.
- Pro řešení šikany zaměřené na učitele platí doporučení uvedená v kapitole 3.

Dále je důležité respektovat tyto zásady:

- Pedagog, který čelí šikaně ze strany žáků, je v dané situaci v pozici oběti, která by neměla zůstat v situaci sama, ale měla by vyhledat pomoc ostatních.
- Škola podporuje své pedagogy k vyhledání pomoci, zajišťuje bezpečí pro pedagoga a řeší vzniklou situaci se žáky, rodiči a ostatními pedagogy.
- V případě bezprostředního ohrožení pedagoga žákem/žáky se pedagog řídí krizovým plánem školy, zajistí si pro sebe bezpečí.

-Pedagog sám, jeho kolegové i vedení školy by měli porozumět tomu, že pedagog byl vystaven traumatickému zážitku. V případě potřeby vyhledá pedagog odbornou pomoc.

-Šikana pedagoga bývá často spojena s šikanou mezi žáky. Škola zajistí posouzení sociálních vztahů ve třídě a na základě výsledků nastaví odpovídající řešení.

-Pro třídu, ve které se šikana odehrávala, zajistí škola intervenční program k řešení šikany za účelem znovunastolení bezpečí ve třídě (jedná se o program selektivní nebo indikované primární prevence, nikoli všeobecné prevence).

-Stejně jako u šikany mezi žáky, i po takovéto situaci škola reviduje mechanismy a postupy (krizový plán), aby bylo zřejmé, jak zacházet s případnými podobnými situacemi v budoucnu.

- V případě, že je pedagog nespokojený s řešením situace ze strany vedení školy, může se obrátit na příslušný inspektorát práce.

8. Odpovědnost školy

Podle školského zákona a zákoníku práce má škola jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování ve škole, tedy i šikany. Pedagog musí šikanování mezi žáky neprodleně řešit a každé jeho oběti poskytnout okamžitou pomoc. Škola odpovídá i za škodu způsobenou žákům v době vykonávání přechodného dohledu, tj. při vyučování a v přímé souvislosti s ním. Ředitel školy má odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy i za prevenci šikany zaměřené na učitele. Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

-Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí. Tato povinnost vyplývá ze školského zákona (§ 21 odst. 2 školského zákona).

-Škola ohlašuje orgánu sociálně-právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný, nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo. Situace ohrožení dítěte přitom musí trvat po takovou dobu nebo nabývat takové intenzity, že nepříznivě ovlivňuje vývoj dítěte anebo je nebo může být příčinou nepříznivého vývoje dítěte (viz § 6, 7 a 10 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů); v případě šikany se jedná o všechny případy, které škola oznámila policejnímu orgánu nebo státnímu zástupci a dále případy, které sice výše uvedeným nebyly oznámeny, avšak které jsou svou povahou velmi závažné a nasvědčují tomu, že dítě se nachází v nepříznivé sociální situaci, jelikož jeho přirozené prostředí nedokáže dostatečným způsobem naplňovat své funkce při zajišťování přiměřené ochrany příznivého vývoje dítěte.

-OSPOD vstupuje do řešení těch případů agresivního chování dítěte ve škole, v nichž jsou tyto projevy pouze sekundárním důsledkem nepříznivé sociální situace dítěte a jeho rodiny a v nichž je třeba dítěti a jeho rodině zprostředkovat a zajistit odpovídající pomoc a podporu prostřednictvím nástrojů sociální práce.

-Dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR. Trestní oznámení je možné podat také na státní zastupitelství. Tuto skutečnost oznámí ředitel školy nebo jiná pověřená osoba jakoukoliv formou (písemně, telefonicky, osobně) na Policii ČR, v ideálním případě přímo specialistovi na problematiku mládeže Služby kriminální policie a vyšetřování, jinak na nejbližším obvodním oddělení Policie ČR. V takovém případě vystupuje tato osoba jako oznamovatel a má právo na vyznění do jednoho měsíce od podání oznámení. Oznámení může podat také zákonný zástupce dítěte.

9. Trestně-právní hledisko šikany

V zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) ani v jiném zákoně není šikana sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto **šikana může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.**

Protiprávní jednání s prvky šikany může být kvalifikováno jako přestupek dle zákona číslo 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“). Nejčastěji se bude jednat o přestupky proti občanskému soužití dle ustanovení § 49 odst. 1 zákona o přestupcích (např. ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví atd.). Za přestupek je odpovědná osoba starší 15 let.

Závažnější forma šikany může vykazovat znaky skutkové podstaty například těchto trestných činů: proti zdraví: § 145 Těžké ublížení na zdraví; § 146 Ublížení na zdraví; proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: § 171 Omezování osobní svobody; § 173 Loupež; § 175 Vydírání; § 177 Útisk; dále pak trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: § 185 Zásilnění; § 186 Sexuální nátlak; § 187 Pohlavní zneužití; § 191 Šíření pornografie; § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií; trestných činů proti majetku: § 205 Krádež; § 228 Poškození cizí věci; konečně se může jednat i o trestné činy narušující soužití lidí: § 353 Nebezpečné vyhrožování; § 354 Nebezpečné pronásledování.

Je-li šikana motivována důvody, jako jsou zdravotní postižení, etnicita, náboženství a podobně, a splňuje-li znaky podle příslušných níže uvedených ustanovení trestního zákoníku, lze v určitých případech uvažovat také o trestném činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, případně i podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 355, resp. 356 trestního zákoníku). Takovýto motiv může rovněž u některých výše uvedených trestných činů podmiňovat užití přísnější klasifikace, tedy možnost udělení vyššího trestu.

Kyberšikana, obdobně jako školní šikana, sice není sama o sobě trestným činem ani přestupkem, ale její projevy mohou naplňovat skutkovou podstatu např. těchto trestných činů: nebezpečné pronásledování (tzv. stalking, § 354 trestního zákoníku) – např. dlouhodobě opakované pokusy kontaktovat všemi dostupnými prostředky oběť, která proto pociťuje důvodné obavy o život nebo zdraví své či svých blízkých; účast na sebevraždě (§ 144 trestního zákoníku) – např. zaslání SMS oběti s úmyslem přimět ji k sebevraždě, kterou skutečně spáchá či se o ni pokusí; porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 trestního zákoníku) – např. porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 trestního zákoníku), např. zveřejnění fotografií z telefonu oběti; pomluva (§ 184 trestního zákoníku) – např. vytvoření webových stránek, které nepravdivě zesměšňují oběť; šíření pornografie dle § 191 trestního zákoníku (viz sexting); výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií (dítětem se rozumí osoba mladší 18 let) dle § 192 trestního zákoníku (viz sexting).

Trestní odpovědnost

Ve smyslu zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů, je trestně odpovědnou osoba starší 15 let, která je dostatečně rozumově a mravně vyspělá. Pro účely zákona o soudnictví ve věcech mládeže se pak takový trestný čin označuje jako provinění. V případě jednání vykazujícího znaky trestného činu, kterého se dopustilo dítě mladší 15 let, se hovoří o činu jinak trestném. I když dítě mladší 15 let není trestně odpovědné, mohou mu být dle tohoto zákona soudem pro mládež uložena opatření potřebná k jeho nápravě. Činu jinak trestného se může dopustit též mladistvý (osoba starší 15 a mladší 18 let, která je trestně odpovědná), který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat protiprávnost činu nebo ovládnout své jednání.

Povinnost překazit a oznámit trestné činy uvedené v trestním zákoníku

Přestože, jak bylo řečeno výše, šikana není sama o sobě definována jako trestný čin nebo přestupek, může svým charakterem naplňovat znaky protiprávního jednání na úrovni přestupku nebo trestného činu. Trestní zákoník zakládá v určitých případech povinnost některým činům zabránit, a jiné zmíněným orgánům ohlásit. Smyslem ustanovení o trestnosti nepřekážení trestnému činu je zabránit spáchání některých závažných činů a tím chránit společnost před jejich důsledky. S účinností od 1. 12. 2016 se rovněž níže popsaných trestných činů bude moci dopustit i sama škola jako právnická osoba, kdyby například úmyslně zatajovala, že u nich uvedeným trestným činům dochází.

Povinnost překazit páčání nebo spáchání trestného činu (§ 367 trestního zákoníku): kdo se dozví, že jiný připravuje nebo páchá trestné činy v tomto ustanovení vyjmenované, má povinnost spáchání nebo dokončení takového činu překazit. Jestliže to neudělá a nebránilo mu v tom okolnosti v tomto ustanovení vyjmenované, sám spáchal trestný čin nepřekážení trestného činu a vystavuje se tím trestnímu postihu. **Překazit trestný čin lze i jeho včasným oznámením státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu.** V případě šikany by se mohlo jednat například o následující trestné činy: vraždy (§ 140), zabití (§ 141), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170), loupeže (§ 173), vydírání (§ 175), znásilnění (§ 185), pohlavního zneužití (§ 187), krádeže (§ 205).

Neoznámení trestného činu (§ 368 trestního zákoníku): kdo se dozví, že jiný spáchal trestné činy v tomto ustanovení vyjmenované, je povinen to bez odkladu oznámit státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu. Jestliže to neudělá a nebránilo mu v tom okolnosti v tomto ustanovení vyjmenované, sám spáchal trestný čin neozenámení trestného činu a vystavuje se tím trestnímu postihu. V případě šikany by se mohlo jednat například o následující trestné činy: vraždy (§ 140), těžkého ublížení na zdraví (§ 145), zbavení osobní svobody (§ 170).

V uvedených případech má každý povinnost vyjmenované jednání buď překazit, anebo o něm informovat státního zástupce nebo policejní orgán. V ostatních případech povinnost ze zákona sice nevznikla, ale to neznamená, že oznamovat nelze (nenásleduje sankce za neozenámení). Zároveň je však třeba mít na paměti, že úmyslně lživé obvinění jiného ze spáchání trestného činu může samo představovat trestný čin křivého obvinění (§ 345). Právnické osoby vykonávající činnost škol, jako poskytovatelé veřejné služby, by měly u každého protiprávního jednání spáchaného v jejich jurisdikci, které naplňuje znaky trestného činu, tyto skutečnosti oznamovat a to zejména proto, že příjemci jejich služeb jsou žáci, které ve většině případů nemohou svá práva účinně vymáhat a jsou proto odkázáni na pomoc druhých (viz odst. 3, bod 3).

Při oznamování a zjišťování informací je zapotřebí mít na paměti **presumpci nevinu**, tedy dokud pravomocným odsuzujícím rozsudkem soudu není vina vyslovena, nelze na toho, proti němuž se vede trestní řízení, hledět jako by byl vinen.

10. Podávání podnětů, stížností a oznámení

V případě podezření nebo již prokazatelných projevů šikany, které nejsou bezodkladně a uspokojivě řešeny v pravomoci pedagogických pracovníků včetně metodika prevence či výchovného poradce, obracíme se na ředitele školy. Pokud se však projeví nečinnost i ze strany ředitele a postup školy v řešení šikany je nedostatečný, je možné jednat v této záležitosti se zřizovatelem školy nebo podat stížnost nebo oznámení České školní inspekci. Stížnost nebo oznámení je možné adresovat příslušnému inspektorátu ČŠI i na ústředí, tzn. na adresu: Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, resp. elektronicky na adresu posta@csicr.cz. Při šetření zřizovatelem a ČŠI bývá do týmu zařazen specialista na řešení šikany. Současně je možné stížnost podávat školskému ombudsmanovi (ombudsman@msmt.cz), veřejnému ochránci práv (podatelna@ochrance.cz) a na příslušné státní zastupitelství. V případě, že stížnost či oznámení zasahuje oblast pracovně-právních vztahů, je možné se obrátit na

příslušný inspektorát práce. Další možností je pak řešení sporu podáním žaloby na ochranu osobnosti nebo pomocí antidiskriminačního zákona u soudu.

11. Přímé a nepřímé varovné signály šikanování

Přímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- posměšné poznámky na adresu žáka, pokořující přezdívka, nadávky, ponižování, hrubé žerty na jeho účet; účet např. z důvodu etnicity, sexuální orientace, náboženského vyznání apod.;
- kritika žáka, výtky na jeho adresu, zejm. pronášené nepřátelským, nenávisným, pohrdavým tónem;
- nátlak na žáka, aby dával věcné nebo peněžní dary šikanujícímu nebo za něj platil;
- příkazy, které žák dostává od jiných spolužáků, zejména pronášené panovačným tónem;
- skutečnost, že se žák podřizuje ponižujícím a panovačným příkazům spolužáků;
- nátlak na žáka k vykonávání nemorálních až trestných činů či k nucení spoluúčasti na nich;
- honění, strkání, šťouchání, rány, kopání, které třeba nejsou zvlášť silné, ale je nápadné, že je oběť neoplácí;
- rvačky, v nichž jeden z účastníků je zřetelně slabší a snaží se uniknout;
- žák se snaží bránit cestou zvýšené agrese, podrážděnosti, odmlouvání učitelům apod.

Nepřímé varovné signály šikanování mohou být např.:

- žák je o přestávkách často osamocený, ostatní o něj nejeví zájem, nemá kamarády;
- při týmových sportech bývá jedinec volen do družstva mezi posledními;
- při přestávkách vyhledává blízkost učitelů;
- má-li žák promluvit před třídou, je nejistý, ustrašený;
- působí smutně, nešťastně, stísněně, mívá blízko k pláči;
- stává se uzavřeným;
- jeho školní prospěch se někdy náhle a nevysvětlitelně zhoršuje;
- jeho věci jsou poškozené nebo znečištěné, případně rozházené;
- zašpiněný nebo poškozený oděv;
- stále postrádá nějaké své věci;
- odmítá vysvětlit poškození a ztráty věcí nebo používá nepravděpodobné výmluvy;
- mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy;
- začíná vyhledávat důvody pro absenci ve škole;
- odřeniny, modřiny, škrábance nebo řezné rány, které nedovede uspokojivě vysvětlit.

Zákonní zástupci žáků by si měli všimnout především těchto možných signálů šikanování:

- za dítětem nepřicházejí domů spolužáci nebo jiní kamarádi;
- dítě nemá kamaráda, s nímž by trávil volný čas, s nímž by si telefonovalo apod.;
- dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem;
- nechutí dítěte jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno pozorovat i strach;
- ztráta chuti k jídlu;
- dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o odvoz autem;
- dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu);
- usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!";
- dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně;
- dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objevují výkyvy nálady;

- zmínky o možné sebevraždě;
- odmítá svěřit se s tím, co ho trápí;
- dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze;
- dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí;
- dítě je neobvykle, nečekaně agresivní k sourozencům nebo jiným dětem, projevuje i zlobu vůči rodičům;
- dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma; své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.);
- dítě se vyhýbá docházce do školy;
- dítě se zdržuje doma více, než mělo ve zvyku.

12. Zmapování situace – analýza a evaluace programu

Analýza a evaluace programu probíhá průběžně. V případě potřeby jsou provedeny změny.

13. Motivování pedagogů pro změnu

Pedagogové přijímají nové změny. Probíhá výborná spolupráce školního poradenského pracoviště (metodika prevence, výchovného poradce) s ostatními vyučujícími školy.

14. Vzdělávání pedagogů

Ve škole je zpracován plán DVPP. V průběhu školního roku budou pedagogové s aktuálními nabídkami školení, seminářů i dalšími aktivitami seznamováni. Podle vhodnosti pro naši školu se budou těchto aktivit zúčastňovat. Škola si vybírá semináře hrazené z EU a z Krajského úřadu Středočeského kraje.

15. Realizační tým, školní poradenské služby

Dlouhodobým cílem práce metodika prevence a výchovného poradce je systematicky budovat školní poradenské pracoviště, ve kterém budou působit výchovný poradce a školní metodik prevence, usilovat o zajištění odborných služeb dalšími pracovníky. Zajistit potřebné vzdělávání pracovníků tohoto poradenského pracoviště a metodickou podporu pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, metodickou podporu výchovných poradců a školních metodiků prevence, asistentů pedagoga a dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků. Posílit kvalitu poskytovaných poradenských služeb zejména zajišťováním součinnosti školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť. Poradenské služby školy zaměřit zejména na včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů, předcházení všem formám rizikového chování, průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů, metodickou podporu učitelům, spolupráci a komunikaci mezi školou, zákonnými zástupci a dětským domovem.

Podle zájmu a potřeb jsou žákům školy a jejich rodičům poskytovány poradenské a informační služby při osobních konzultacích a na nástěnce prevence a výchovného poradenství.

Ředitelka školy: Mgr. Jana Marečková

Zruč nad Sázavou

Metodik prevence, třídní učitelka – Bc. Pavla Pajerová

Výchovná poradkyně, třídní učitelka – Mgr. Zdeňka Kunčická

Třídní učitelka - Mgr. Krista Fremlová

Vychovatelky, asistentky pedagoga: Dagmar Fleková, Renata Hortová, Jana Chaloupková

Uhlířské Janovice

Třídní učitelky: Mgr. E. Nešporová, Mgr. E. Švandová

Asistentka pedagoga: M. Chlumská

16. Společný postup při řešení šikanování

- viz bod 3 a 6

17. Primární prevence v kolektivu třídy

Probíhá průběžná komunikace třídních učitelek s kolektivem třídy.

18. Primární prevence ve výuce

Primární prevence ve výuce je zpracována ve Školní strategii prevence rizikového chování, která je průběžně plněna.

19. Primární prevence ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování

Primární prevence probíhá průběžně ve školních i mimoškolních programech mimo vyučování.

Cílem činnosti ve školní družině je vést žáky ke vhodnému využití volného času, podporovat u žáků tvořivost, hravou formou rozvíjet u žáků komunikaci, učit žáky chránit své zdraví a zdraví ostatních, vést žáky k rozvoji vztahů k dospělým a ostatním spolužákům. Cílem školy je předcházet rizikovému chování u žáků, minimalizovat toto chování, vést žáky k rozvoji pozitivního sociálního chování a ke zdravému životnímu stylu.

20. Ochranný režim

Škola má zpracovaný školní řád, který je veřejně přístupný ve škole a na internetových stránkách školy: www.zs-okruzni.cz. Ve škole je zpracovaný rozvrh dohledů učitelů.

21. Spolupráce s rodiči

Na třídní schůzce na začátku školního roku jsou rodiče seznamováni s Preventivním programem, s Programem proti šikanování, s Krizovým plánem. Informace z oblasti prevence v průběhu školního roku jsou umístěny na nástěnce ve škole a na webových stránkách školy.

22. Spolupráce se specializovanými zařízeními

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce s dalšími institucemi a orgány zejména:

- v resortu školství – s PPP, SVP, SPC

- v resortu zdravotnictví – s pediatrií a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie;

- v resortu sociální péče – s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence (možnost vstupovat do každého šetření, jednat s dalšími zainteresovanými stranami, s rodinou), případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnost Policii ČR. Ředitel školy oznámí orgánu sociálně-právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně-právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

23. Vztahy se školami v okolí

Ředitelka školy bude v případě potřeby spolupracovat při řešení šikany se školami v okolí.

7. Systém vzdělávání pedagogů

Ve škole je zpracován plán DVPP. V průběhu školního roku budou pedagogové s aktuálními nabídkami školení, semináři i dalšími aktivitami seznamováni. Podle vhodnosti pro naši školu se budou těchto aktivit zúčastňovat. Škola si vybírá semináře hrazené z EU a z Krajského úřadu Středočeského kraje.

8. Spolupráce s rodiči

Spolupráci s rodiči zajišťují třídní učitelé, kteří na třídních schůzkách informují rodiče. Někteří rodiče se zúčastňují školních výletů a exkurzí, na které jezdí se třídou. Škola dále pořádá dny otevřených dveří, při nichž mají rodiče a veřejnost možnost zhlédnout výstavu prací žáků a různá vystoupení žáků.

Rodiče mají možnost navštěvovat www stránky školy: <http://www.zs-okruzni.cz>

9. Krizový plán školy – postupy

Krizové situace spojené s ohrožením násilím ve školním prostředí, které přichází z vnějšího i vnitřního prostředí

Postupovat dle Plánu opatření školy v místě poskytování vzdělávání při vzniku mimořádných událostí a vyhlášení krizového stavu.

V případě útoku je nutné:

- zapomenout na činnost nacvičovanou pro případ požáru (skupina osob na chodbě je nejsnazším terčem)
- utíkat z dosahu útočníka
- uzamknout se v nejbližší možné místnosti
- postavit za dveřmi barikádu (použít vše, co je po ruce – stoly, židle, skříně)
- zatáhnout žaluzie, rolety
- co nejvíce zklidnit všechny osoby v místnosti, vypnout nebo ztlumit mobilní telefony; ticho je důležité
- lehnout si na zem (mimo dosah případné střelby skrz dveře)
- zavolat na tísňovou linku, oznámit kde se co děje
- nereagovat na osoby za dveřmi
- bránit se

Konzumace tabákových výrobků ve škole

- zabránit žákovi v další konzumaci- odebrání, zajištění výrobků
- oznámení věci vedení školy, metodikovi primární prevence, výchovnému poradci a třídnímu učiteli
- sepsání záznamu
- oznámení zákonným zástupcům žáka
- potrestání žáka, pohovor se žákem- náprava
- v závažných situacích a při opakování nahlášení na orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Konzumace alkoholu ve škole

- zabránit žákovi v další konzumaci- odebrání, zajištění výrobků
- v případě nutnosti poskytnout první pomoc a zavolat lékařskou službu první pomoci
- oznámení věci vedení školy, metodikovi primární prevence, výchovnému poradci a třídnímu učiteli
- v případě neschopnosti pokračovat ve výuce uvědomit zákonného zástupce
- sepsání záznamu
- oznámení zákonným zástupcům žáka
- potrestání žáka, pohovor se žákem- náprava
- v závažných situacích a při opakování nahlášení na orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Držení alkoholu ve škole

- odebrání a zajištění výrobků
- oznámení věci vedení školy, metodikovi primární prevence, výchovnému poradci a třídnímu učiteli
- uložení výrobků u vedení školy
- sepsání záznamu
- oznámení zákonným zástupcům žáka
- potrestání žáka, pohovor se žákem- náprava
- v závažných situacích a při opakování nahlášení na orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Konzumace OPL (omamných a psychotropních látek) ve škole

- zabránit žákovi v další konzumaci- odebrání, zajištění výrobků
- v případě nutnosti poskytnout první pomoc a zavolat lékařskou službu první pomoci
- oznámení věci vedení školy, metodikovi primární prevence, výchovnému poradci a třídnímu učiteli
- v případě neschopnosti pokračovat ve výuce uvědomit zákonného zástupce
- sepsání záznamu
- oznámení zákonným zástupcům žáka
- potrestání žáka, pohovor se žákem- náprava
- nahlášení na orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Distribuce OPL ve škole

- oznámit obvodnímu oddělení Policie ČR, zákonnému zástupci, orgánu sociálně-právní ochrany dítěte

Držení OPL ve škole

- odebrání a zajištění výrobků
- oznámení věci vedení školy, metodikovi primární prevence, výchovnému poradci a třídnímu učiteli
- uložení výrobků u vedení školy, informování a odevzdání Policii ČR
- sepsání záznamu
- oznámení zákonným zástupcům
- potrestání žáka, pohovor se žákem- náprava

Podezření, že žák má nějakou OPL u sebe

- vyrozumět Policii ČR, zkonzultovat s ní postup
- informovat zákonného zástupce žáka
- žáka izolovat od ostatních, mít ho pod dohledem do příjezdu policie ČR
- u žáka neprovádět osobní prohlídku nebo prohlídku jeho věcí

Krádež

- řešení dle závažnosti
- o události pořádat záznam na základě výpovědi poškozeného
- věc předat orgánům činným v trestním řízení (ohlásit na místní nebo obvodní oddělení Policie ČR), nebo poučit poškozeného žáka (jeho zákonného zástupce), že má tuto možnost
- v případě, že je znám pachatel, je třeba nahlásit věc orgánu sociálně-právní ochrany (byl-li pachatel mladší 18 let) a současně věc předat orgánům činným v trestním řízení

Vandalismus

- při vzniku škody na školním majetku vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka
- na viníkovi (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody
- v případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou k dohodě o náhradu škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou

Poruchy příjmu potravy

- informování zákonného zástupce, doporučit nebo zprostředkovat kontakt s psychologem, lékařem

Syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

- oznámení podezření vedení školy, metodikovi primární prevence, výchovnému poradci a třídnímu učiteli
- rozhovor se žákem
- dle situace rozhovor se zákonným zástupcem žáka
- dle situace kontaktovat lékaře, PPP, OSPOD

Extremismus, rasismus, xenofobie (poškozování subjektů, které jsou pojímány jako cizí), antisemitismus

- řešení dle závažnosti situace
- vyrozumět rodiče popř. policii

Záškoláctví

- postupovat dle školního řádu

Homofobie (nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou)

- řešení dle závažnosti
- problém řeší třídní učitel, metodik primární prevence, výchovný poradce a školní psycholog
- v případech závažnějších forem homofobních projevů, zejména rozvinuté šikany, kontaktovat pracovníky pedagogicko-psychologických poraden
- v případě podezření na spáchání trestného činu kontaktovat Policii ČR

Rizikové chování v dopravě

- pohovor se zákonnými zástupci žáka, v závažných případech kontaktovat policii

Netolismus (závislost na tzv. virtuálních drogách - počítačové hry, sociální sítě, internetové služby, virální videa, mobilní telefony, televize aj.)

- řešení dle závažnosti, kontaktovat zákonné zástupce žáka

Sebepoškozování

- řešení dle závažnosti
- kontaktovat rodinu, předat dítě školnímu psychologovi popř. psychologovi pedagogicko-psychologické poradny
- doporučit rodině návštěvu specialisty – krizové centrum, psychiatrická ambulance
- v závažných případech hospitalizace na psychiatrii

Nová náboženská hnutí

- informovat ředitele školy, metodika prevence, výchovného poradce, zákonného zástupce a třídního učitele
- v odůvodněných případech kontaktovat školního psychologa, PPP, SVP, OSPOD, Policii ČR

Rizikové sexuální chování

- zjištěné násilí páchané na dítěti ohlásit na OSPOD a Policii ČR

Příslušnost k subkulturám (např. Anarchismus, Emo, Gothic, Witch, Hip-hop, Ska, Reggae, RPG komunity – síťové PC hry, Skinheads)

- řešení dle povahy rizikového chování
- v případě spáchání trestného činu – oznámit na Policii
- v případě podezření na spáchání trestného činu – kontaktovat OSPOD

Domácí násilí

- řešení dle závažnosti – kontaktovat OSPOD, Policii ČR

10. Poradenství

Dlouhodobým cílem práce metodika prevence a výchovného poradce je systematicky budovat školní poradenské pracoviště, ve kterém budou působit výchovný poradce a školní metodik prevence, usilovat o zajištění odborných služeb dalšími pracovníky. Zajistit potřebné vzdělávání pracovníků tohoto poradenského pracoviště a metodickou podporu pedagogů, kteří se podílejí na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, metodickou podporu výchovných poradců a školních metodiků prevence, asistentů pedagoga a dalších pedagogických i nepedagogických pracovníků, kteří se podílejí na zajišťování

podpůrných opatření ve vzdělávání žáků. Posílit kvalitu poskytovaných poradenských služeb zejména zajišťováním součinnosti školských poradenských zařízení a školních poradenských pracovišť. Poradenské služby školy zaměřit zejména na poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření, prevenci školní neúspěšnosti, kariérové poradenství, podporu vzdělávání a začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami, podporu vzdělávání žáků nadaných, péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi, vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností, včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů, předcházení všem formám rizikového chování, průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů, metodickou podporu učitelům, spolupráci a komunikaci mezi školou, zákonnými zástupci a dětským domovem.

Podle zájmu a potřeb jsou žákům školy a jejich rodičům poskytovány poradenské a informační služby při osobních konzultacích a na nástěnce prevence a výchovného poradenství.

Konzultační hodiny metodika prevence – Bc. Pavla Pajerová: úterý 10:40- 11:25, dále po předchozí domluvě

Konzultační hodiny výchovného poradce – Mgr. Zdeňka Kunčická: úterý 10:40- 11:25, dále po předchozí domluvě

11. Prezentace systému primární prevence

Veřejnost je informována o dění ve škole prostřednictvím www stránek školy: <http://www.zs-okruzni.cz> a tisku - Zručských novin.

12. Technické a materiální podmínky

Seznam školní literatury:

Pedagogický slovník, Průcha – Walterová – Mareš
Psychologický slovník, P. Hartl:
Encyklopedický slovník, PhDr. Jan Barták, DrSc. a kolektiv
Komunikace ve škole, J. Mareš – J. Křivohlavý
Encyklopedie pohlavního života 7-9 let, 10-13 let, Ch. Verdouxová a kol.
Individuální vzdělávací program, V. Mertin
Nenič své chytré tělo, Raynerová
Dospívání a sex, S. Meredithová
Bolest šikanování, M. Kolář
Sexuální výchova v rodině, O. Pšenička
Žít naplno, J. Melgosa
Zvládni svůj stres!, J. Melgosa
Vychutnej život, J.D. Pamplona Roger
Mentální retardace, I. Švarcová
Nesoustředěné a neklidné dítě ve škole, S. F. Riefová
Psychologie nemocných a zdravotně postižených dětí, Z. Matějček
Vybrané kapitoly z patopsychologie, J. Kotasová
Slabikář slušného chování
Děti a jejich problémy, sborník studií, kolektiv autorů

Prevence obchodu se ženami, B. Šimerová, M. Štumpfová
Menšiny a migranti v ČR, T. Šišková
Stav a příčiny záškoláctví na ZvŠ, M. Vocilka
Metody sexuální výchovy pro učitele, vychovatele, rodiče a studenty učitelství, V. Täubner
Začít spolu, vzdělávací program, V. Krejčová, J. Kargerová
Minimalizace šikany, K. Vágnerová a kol.

Videokazety:

Na zdraví!
Oči hadů
Sexuální výchova. Drogová problematika.
Neubližuj mi
Dospívání a menstruace
Nepřítel dětí
Děti a drogy
Lidé a čas, Člověk a jeho zdraví, Lidé kolem nás
Péče o novorozence

DVD:

Bezpečně na cestách
Příručka první pomoci
Sladké děti
Šťěstí přeje připraveným

13. Evaluace PP za školní rok 2016/2017

Podle harmonogramu akcí, který je součástí Preventivního programu, byly plněny jednotlivé aktivity přímo ve vyučovacích hodinách, při soutěžích, exkurzích, besedách, cvičení v přírodě, projektovém vyučování. Akcí se zúčastňovali žáci celé školy nebo jen vybraných tříd. Plán akcí Preventivního programu se podařilo kromě jediné plánované akce splnit. Neproběhla beseda s MUDr. Barákem, Nebezpečí závislostí, která byla plánována na květen. Beseda se neuskutečnila pro zaneprázdnění MUDr. Baráka. Mgr. Z. Kunčická tuto besedu zorganizovala samostatně.

- časový harmonogram akcí
- plnění preventivního programu

Září

- cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů – 2.9.

22.9. Evropský den bez aut

- dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy -23. 9.
- seznámení rodičů s Preventivním programem, Programem proti šikanování, s Krizovým plánem (na třídních schůzkách) – 7. 9,
- seznámení žáků s Preventivním progr., Programem proti šikanování, s Krizovým plánem – 25. 10.

Říjen

16.10. Světový den výživy – 25. 10.

- projektový den Zdravý životní styl ke Světovému dnu výživy
- přednáška MP Education, s. r. o. - Barbína je jen hračka – 14.10.

Listopad

14. 11. Světový den diabetu

16. 11. Den bez cigaret

- zdravotní soutěž – 25. 11.
- beseda se zdravotnickým záchranářem - první pomoc – 16.11.
- diskusní pořad: Šikana - pan A. Štěpánovský (Křesťanské společenství Kutná Hora)
- „Každý tu má své místo“ – prevence šikany 9. 11.

Prosinec

1.12. Světový den boje proti AIDS

- plnění Koncepce sexuální výchovy- projektový týden – 12.-16.12., 20. 12.
- Vánoce** - Vánoční dopoledne třídních kolektivů- projektový den (vánoční zvyky, pohybové činnosti, poslech pohádek, zpívání koled, mezilidské vztahy – 22. 12.

Leden

- projektová hodina Příslušnost k subkulturám, styly mladých
- projektová hodina Nová náboženská hnutí

Únor

7. 2. Den bezpečnějšího internetu 2017

- přednáška MP Education, s. r. o. – Jsi online II. – 8. 2. ,Mgr. Blažková
- projektová hodina Bezpečný internet, nebezpečí netolismu – 15. 3. (ACET)

Březen

- preventivní program Jak si nenechat ublížit – ACET ČR, z. s. – 15. 3.
- plnění Koncepce sexuální výchovy- projektový týden 6. – 10. 3.
- projektová hodina Nebezpečí homofobie, seznámení s poradnou S barvou ven - 25. 4. + sekty 30.3.

Duben

7. 4. Světový den zdraví

- dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy -25. 4.
- projektová hodina Prevence úrazů -24. 4,

Květen, červen

- projektová hodina Nebezpečí extremismu, rasismu, xenofobie, antisemitismu – 30. 5.

31. 5. Světový den bez tabáku

26.6. Mezinárodní den boje proti drogám

- beseda s MUDr. Barákem: Nebezpečí závislostí – MUDr. Barák zaneprázdněn, 30. 5. Mgr. Kunčická
- cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů – 29. 6.
- Olympijský den – netradiční sporty – sportem proti nezdravému způsobu života – 28. 6.

Jednotlivé aktivity budou přizpůsobeny věku žáků.

Vyučující se věnují aktuálním tématům průběžně ve všech vyučovacích předmětech.

Všechny části Preventivního programu byly plněny:

Vlastní Preventivní program:

2. 9. Cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů -celá škola
7. 9. Seznámení rodičů s Preventivním programem, Programem proti šikanování, s Krizovým plánem, na třídních schůzkách
19. 9. Vyplnění dotazníku – žák 8. roč.(Informatika) -Výzkum hráčů online hry Minecraft
23. 9. - dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy, celá škola
14. 10. přednáška Barbína je jen hračka, Mgr. Alena Blažková, lektorka MP Education, s. r. o., ve škole, celá škola
25. 10. seznámení žáků s Preventivním programem, Programem proti šikanování, s Krizovým plánem, ve škole, celá škola
25. 10. projektový den Zdravý životní styl ke Světovému dnu výživy, ve škole, celá škola
9. 11. diskusní pořad „Každý tu má své místo“ – prevence šikany, pan A. Štěpánovský - Křesťanské společenství Kutná Hora, ve škole, celá škola
16. 11. beseda První pomoc, Dis. Danou Musilovou, zdravotnický záchranář, ve škole, celá škola
25. 11. Zdravotní soutěž
8. 2. – „Jsi on-line“ – beseda s Mgr. A. Blažkovou, MP Education, s.r.o. – Den bezpečného internetu - primární prevence – všichni žáci školy
15. 3. – „Jak si nenechat ublížit“ – výukový program – R. Pospíšil, ACET ČR, z.s. – všichni žáci školy (Program města Zruč nad Sázavou – „Podpora rozvoje a dovedností žáků ZŠ v Okružní“)
23. 3. – „Hazardní hry“ – projektová hodina – všichni žáci školy
25. 4. – „Náboženská hnutí – sekty“ – projekt – 6. – 10. roč.
26. 5. – „Nebezpečí závislostí“ – projekt pro všechny žáky školy

Plněn byl **Kondiční program(KP)**. Byl splněn cíl:

- získat kladný postoj k motorickému učení a pohybovým aktivitám
- znát význam tělesné zdatnosti pro zdraví a snažit se začleňovat pohyb do denního režimu
- zlepšovat svou tělesnou kondici, pohybový projev a správné držení těla

Časový harmonogram - plnění

Září

Kondiční program: skok do dálky, krátký běh (sprint)., vytrvalostní běh, hod kriketovým míčkem do dálky – 6. 9. 2016

Nácvik: Malá kopaná. Košíková (13.9.).

Dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy (22.9. Evropský den bez aut) 23.9

Cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů – 2. 9. 2016

Říjen

Kondiční program: prolézání osmi obručemi rozmístěnými v prostoru /na čas/ - 11.10.

Nácvik: Florball (12.10.). Házená (12.10.).

Listopad

Kondiční program: plné míče – sed roznožný na lavičce, leh- ruce za hlavu s míčem do vzpažení, předklon, dotknout se míčem lavičky /kolik za minutu/ _29.11.

Nácvik: Bruslení. -2.12.

Plavání - neproběhlo

Prosinec

Kondiční program: průprava na stolní tenis – pinkání míčku o stůl /kolik za minutu/ - 16.12.

Nácvik: Stolní tenis. – 14. 12.

Zimní sporty – bobování leden

Leden

Kondiční program: běh na místě s vysoko zvednutými koleny /na čas/ - 13.1.

Nácvik: lyžování (běžky) – 6., 10., 17. 1.

Únor

Kondiční program: přeskoky švihadla nebo tyčky snožmo, bokem, popř. čelem /za minutu/-17.2.
bobování, sáňkování, hry na sněhu - 6., 10., 17. 1.

Březen

Kondiční program: sed na podložce s pokrčenými koleny, ruce za hlavu (nárty přidržuje spolužák),
zvedání z lehu do sedu /kolik za minutu/3.3.

Nácvik: Florbal (28.3.). Házená(14., 28.3.). 29.3.

Duben

Kondiční program: švihadla – přeskoky snožmo /kolik za minutu/19.4.

Nácvik: Odbíjení.(16.5.) Líný tenis(21.3.). 5.4.,7.4., 16.5.

Květen

Kondiční program: stoj na jedné noze / na čas/25.5.

Lehkoatletický čtyřboj.(2.5., školní kolo, 17.5. okresní kolo)

Červen

Kondiční program: driblink s míčem v úrovni pasu /kolik za minutu/ - 9. 6.

Projektový den: Olympijský den – netradiční sporty – sportem proti nezdravému způsobu života – 28. 6.

Splněna byla **Sexuální výchova:**

20. 12. – projekt Změny v období dospívání, vztahy ve dvojicích, sexualita a média –
bezpečný internet – žáci 6. – 10. ročníku

12. - 16. 12. projektový týden:

Žáci 1. - 5. ročníku, témata: život v rodině, role členů rodiny, funkce rodiny, mezilidské vztahy, vztahy mezi pohlavími.

Dívky 6. - 9. ročníku, témata: změny v období dospívání, menstruace, hygiena, vztahy ve dvojicích, sexualita a média- bezpečný internet.

Chlapci 6. - 10. ročníku, témata: změny v období dospívání, hygiena, vztahy ve dvojicích, sexualita a média- bezpečný internet.

6. - 10. 3. 2017 projektový týden:

Žáci 1. - 5. ročníku: Témata: části lidského těla, rozdíly mezi mužem a ženou, osobní a intimní hygiena.

Žáci 6. - 10. ročníku: Témata: pohlavně přenosné nemoci a jejich prevence, antikoncepce, plánované rodičovství, sexuální zneužívání, prostituce.

Probíhal projekt **Ovoce a zelenina do škol.** Ve školním roce 2016/2017 byl zvolen nový dodavatel: GIRA fruit s.r.o., Svatá Kateřina 134, 284 01 Kutná Hora. Došlo ke zlepšení. Ovoce a zelenina byly dodávány v hygienických balíčcích a byl pestrý sortiment.

Byl naplňován **Program proti šikanování** – ve škole bylo vytvářeno bezpečné prostředí. Primární prevence prolínala celým výchovně vzdělávacím procesem, byl zpracován školní řád, probíhala spolupráce s rodiči, dětským domovem i různými institucemi a specializovanými zařízeními (PPP, SPC,..)

Školní poradenské služby byly zahájeny, ale metodická prevence v lednu nastoupila pracovní neschopnost a následně v červnu na mateřskou dovolenou. Její funkce a pracovní úkoly si rozdělily mezi sebe výchovná poradkyně a ředitelka školy.

14. Časový harmonogram akcí, garant, realizátor

Garant, realizátor:

Za koordinaci preventivních aktivit na škole odpovídá metodik prevence jmenovaný do této funkce ředitelem školy. V rámci své činnosti se podílí na přípravě Preventivního programu a zajišťuje jeho realizaci na škole. Spolupracuje s výchovným poradcem, třídními učiteli, s pedagogicko-psychologickou poradnou, s okresním a krajským metodikem prevence, dětským domovem a v případě potřeby s dalšími vhodnými institucemi a organizacemi.

Časový harmonogram:

Preventivní program na školní rok 2017/2018- časový harmonogram akcí

Září

- cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů (7.9.)

22.9. Evropský den bez aut

- dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy (22.9.)

- seznámení rodičů s Preventivním programem, Programem proti šikanování, s Krizovým plánem (na třídních schůzkách) 13.9.

Uhlířské Janovice

- bezpečně na cestě – prevence úrazů, výtvarná a dopravní soutěž

- cvičení v přírodě – jedlé a jedovaté houby (13. 9.)

Říjen

16.10. Světový den výživy

- projektový den Zdravý životní styl ke Světovému dnu výživy 24.10.

- seznámení žáků s PP, Programem proti šikanování, s Krizovým plánem 24.10.

- Dopravní výchova – Projekt NF Veolia (12.10.)

Uhlířské Janovice

Projekt Dobrý začátek – společná podzimní dílna v MŠ Radvanice- prevence šikany

Projekt Dobrý začátek a Farma plná zvířátek – biofarma Bláto (s MŠ Radvanice)

Listopad

14. 11. Světový den diabetu

16. 11. Den bez cigaret

Zdravotní soutěž (8.11.)

Dopravní výchova – Projekt NF Veolia (22.11.)

Uhlířské Janovice

Cvičení v přírodě – ochrana člověka za mimořádných událostí (16. 11.)

Výcvik psů – jak se chovat ke psům

Projekt Farma plná zvířátek – Pštrosí farma v Uhlířských Janovicích

Prosinec

1.12. Světový den boje proti AIDS

- plnění Koncepce sexuální výchovy- projektový týden 27. 11. – 1.12.
MP Education, s. r. o. – Holky jsou z Venuše a kluci z Marsu (1.12.)

Vánoce - Vánoční dopoledne třídních kolektivů- projektový den (vánoční zvyky, pohybové činnosti, poslech pohádek, zpívání koled, mezilidské vztahy).

Uhlířské Janovice

Adventní zvyky- pásmo 9. ročníků ZŠ Uhl. Janovice – spolupráce, prevence šikany.
Školní vánoční besídka – vánoční zvyky, příprava bramborového salátu, koledy.

Leden

Projektový den - Zdravý kolektiv – interaktivní hry zaměřené na posílení kolektivu

Uhlířské Janovice

Zdravý týden – zdravá výživa, pohyb, pobyt na čerstvém vzduchu, plavání
Exkurze Policie ČR Uhlířské Janovice

Únor

7. 2. Den bezpečnějšího internetu 2017

- ACET Skrytá nebezpečí internetu

Uhlířské Janovice

Projekt začneme – karneval s MŠ Radvanice a Domov Iváň
Veselé hry na sněhu – zdravý životní styl.
Projekt Farma plná zvířátek Farma Uhlířské Janovice – zvířata v zimě

Březen

- plnění Koncepce sexuální výchovy- projektový týden

Uhlířské Janovice

Zimní hry pro radost Kolín
Návštěva knihovny v Uhlířských Janovicích – volný čas s knihou
Jaro v Domově seniorů – věnujeme se seniorům.

Duben

7. 4. Světový den zdraví

- dopravní soutěž – jízda na kole, koloběžce, dopravní testy
- Beseda o první pomoci

Uhlířské Janovice

Cvičení v přírodě – třídění odpadu, úklid parku
Čistá řeka Sázava

Květen, červen

31. 5. Světový den bez tabáku

26.6. Mezinárodní den boje proti drogám

- cvičení v přírodě, ochrana člověka za mimořádných událostí, nebezpečí úrazů
- Olympijský den – netradiční sporty – sportem proti nezdravému způsobu života

Uhlířské Janovice

Exkurze HZS v Uhlířských Janovicích

Cvičení v přírodě – ochrana člověka za mimořádných událostí, evakuace

Návštěva Domova Iván – spolupráce

Spaní ve škole – aktivní trávení volného času

Letní hry pro radost Kolín

15. Školní řád

Škola má zpracovaný školní řád, který je veřejně přístupný ve škole a na internetových stránkách školy: www.zs-okruzni.cz. Ve škole je zpracovaný rozvrh dohledů učitelů.

16. Volnočasové aktivity - nabídka

Základní umělecká škola Zruč nad Sázavou

-Hudební obor

-Výtvarný obor

-Taneční obor

-Literárně dramatický obor

TJ Jiskra Zruč nad Sázavou

-oddíl fotbalu

-oddíl volejbalu

-oddíl házené

-oddíl tenisu

-oddíl stolního tenisu

Nízkoprahový klub Kotelna

17. Adresář organizací

- Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje- Jaselská 826, 280 02 Kolín, tel.:321 717 168

- Pedagogicko – psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Kutná Hora, Jakubská 83, 284 01 Kutná Hora, tel.: 731417146

- Okresní metodik prevence- PhDr. Blahová, PhDr. Skalníková, tel.:731 417 146

- Krajský úřad Středočeského kraje, Zborovská 81/11, P.O. Box 59, Praha-Smíchov, 150 21, telefon 257 280 111

- Městský Úřad Kutná Hora, Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení péče o děti, Radnická 178, Drahomíra Hurtová- tel. 327 710 285, e-mail: socialni@kutnahora.cz

- Dětská lékařka MUDr. Hana Nacházelová, Poštovní 593, 285 22 Zruč nad Sázavou, tel. 327 531 146

- Prostor Plus o.p.s., Na Pustině 1068, 280 02 Kolín 2, tel.: 317471740, email: info@os-prostor.cz

- Saša Štěpánovský, práce se třídou, tel.: 728 328 924, email: stepanovsky@kskh.cz

- Radek Pospíšil, lektor ACET ČR, z.s., tel.: 602 458 184, email: radek.pospisil.kolin@seznam.cz, www.acet.cz

- Mgr. Alena Blažková, lektorka MP Education, s.r.o., tel: 777649902, email: blazkova.a@mpedu.cz

- o.s. Prev- centrum, primární a sekundární prevence a poskytování psychosociální pomoci osobám ohroženým závislostmi a dalšími společensky nežádoucími jevy, Meziškolská 1120/2, 169 00 Praha 6, tel.: 233 355 459
- SVP Kolín, ambulantní péče, práce se třídou, Komenského 375, 280 00 Kolín 4, tel. 321718555
- SVP Pyramida, ambulantní péče, výchovně léčebný pobyt, Sokolovská 146, 533 54 Rybitví, tel.: 466680338
- Triangl, středisko pro dítě a rodinu ohrožené zdraví škodlivými návyky, Šromova 861, Praha 9 -Černý Most, tel. 281 915 013, 604 252 887
- K- centrum Kolín, Kutnohorská 17, 280 00 Kolín, 321 715 004, 777 847 071
- Klinický psycholog PhDr. Drahomíra Baštová, Kutnohorská 21, Kolín, tel.: 321 728 246
- Klinický psycholog MUDr. Marie Žižková, Hloušecká 278/8 - Kutná Hora , tel.: 327512657
- Rodinná poradna, U Lorce 40, Kutná Hora 284 01, tel.: 327 512 452, 604 752 535
- o. s. Povídej, centrum krizové intervence, Česká 235, Kutná Hora 284 01, tel. linka důvěry: 327 511 111, email: linkaduvery@kh.cz
- Středisko probační a mediační služby Kolín, sociální práce s pachateli trestné činnosti, mimosoudní urovnání trestních sporů, organizování výkonu alternativních trestů, Kmochova 144, Kolín, tel.: 321 715 179, 321 623 177
- DROP IN, drogové problémy, Karoliny Světlé, Praha 1, tel.: 222 221 431, e-mail: dropin@ecn.cz
- Nadace Naše dítě, pomoc týraným, zneužívaným, handicapovaným, ohroženým a opuštěným dětem, Ústavní 95, 18100 Praha 8, tel.: 266 727 999
- Linka bezpečí -116 111, 800 155 555, rodičovská linka- 840 111 234
- Linka vzkaz domů – 800 111 113
- Linka důvěry Dětského krizového centra- 241 484 149
- Linka důvěry mládeže RIAPS – 222 580 697
- Linka DONA- domácí násilí- 251 511 313
- Linka Bílého kruhu bezpečí- 257 317 110
- Jednotné evropské číslo tísňového volání 112
- Tísňová linka Hasičského záchranného sboru 150
- Tísňová linka zdravotnické záchranné služby 155
- Tísňová linka městské policie 156
- Tísňová linka Policie České republiky 158

Internetové adresy prevence

Web Minimalizace šikany, www.minimalizacesikany.cz (poradna, publikace, letáky ke stažení apod.)

Společenství proti šikaně, www.sikana.org

Internet poradna, www.internetporadna.cz

Sdružení Linka bezpečí (116 111), www.linkabezpeci.cz

Veřejný ochránce práv, www.ochrance.cz.

Amnesty International ČR, www.amnesty.cz

E-Nebezpeci pro učitele, www.e-nebezpeci.cz

Národní centrum bezpečnějšího internetu, www.ncbi.cz

Portál E-Bezpečí, www.e-bezpeci.cz

Online poradna projektu E-Bezpečí, www.napisnam.cz

Kontaktní centrum, které přijímá hlášení, týkající se nezákonného a nevhodného obsahu internetu, www.Horka-linka.cz

Prevence rizikového chování www.prevence-info.cz

Vyhledávací aplikace certifikovaných primárně preventivních programů v oblasti šikany:
<http://www.nuv.cz/t/pracoviste-pro-certifikace/poskytovatele>
www.bezpecne-online.cz
www.seznamsebezpecne.cz/
www.saferinternet.cz
www.e-bezpeci.cz
<http://esynergie.upol.cz/ditevohrozeni/> (první pomoc pro pedagogy a učitele)
<http://www.ibesip.cz/cz/cyklista/bezpecne-jizdni-kolo/pouzivani-cyklisticke-prilby> (DV)
www.ovocedoskol.szif.cz
www.viscojis.cz
www.bezpecnostpotravin.cz
www.jezkovyvoci.info (prevence úrazů)
www.msmt.cz
www.mvcr.cz
www.kr-stredocesky.cz
www.drogy.cz
www.dropin.cz
www.sikana.cz
www.nidv.cz
www.csicr.cz
www.kriminologie.cz
www.bezcigaret.cz

18. Legislativa

Seznam dokumentů k prevenci rizikového chování:

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j.: 21291/2010-28

Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních č. j. MSMT-21149/2016

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013 - 2018

Plán primární prevence rizikového chování dětí a mládeže ve Středočeském kraji 2016-2018

Metodický pokyn MŠMT ČR č. j. 14 423/99-22 k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance

Metodický pokyn MŠMT ČR č. j. 10 194/2002-14 k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané – č.j. 25 884/2003-24

Vyhláška 197/2016, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky

Listina základních práv a svobod

Trestní řád

Občanský zákoník

Zákony:

č. 178/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů